

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2021. gada 2. jūnijā

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Daiga Rezevska, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 89/2021),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Patvēruma likuma 49. panta sestās daļas pirmo teikumu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam un par spēkā neesošu no pieņemšanas brīža;

1.2. piemērot pagaidu tiesību aizsardzības līdzekli un aizliegt izdot Pieteikuma iesniedzēju Krievijas Federācijai līdz Satversmes tiesas nolēmuma izpildei.

2. Atbilstoši apstrīdētajai normai Administratīvās rajona tiesas nolēmums par patvēruma procedūras ietvaros pieņemtu Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) priekšnieka pilnvarotas amatpersonas lēmumu, tostarp atteikumu piešķirt bēgļa vai alternatīvo statusu, ir galīgs un nav pārsūdzams.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts

pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Pieteikuma iesniedzējs Valsts robežsardzē iesniedzis pieteikumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu Latvijas Republikā, taču ar Pārvaldes lēmumu viņam ir atteikts piešķirt bēgļa vai alternatīvo statusu. Pieteikuma iesniedzējs Pārvaldes lēmumu pārsūdzējis Administratīvajā rajona tiesā, ar kuras spriedumu viņa pieteikums noraidīts. Atbilstoši apstrīdētajai normai Administratīvās rajona tiesas spriedums nav pārsūdzams. Tādējādi esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 92. pantā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja tā ir

izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējam nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otrais teikums nosaka: „Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no [datums], kad stājies spēkā Administratīvās rajona tiesas spriedums. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts [datums]. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. pantam.

Pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, apstrīdētā norma ierobežo viņam Satversmes 92. pantā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu, jo tā neļaujot pārsūdzēt Administratīvās rajona tiesas nolēmumu un tādējādi liedzot viņam aizstāvēt savas tiesības taisnīgā tiesā. Apstrīdētajā normā ietvertais pamattiesību ierobežojums esot noteikts ar likumu, un tā leģitīmais mērķis esot sabiedrības labklājības aizsardzība, samazinot patvēruma procedūras ilgumu un attiecīgi ietaupot valsts finanšu līdzekļus, kas tiek izmantoti patvēruma meklētāju uzturēšanai patvēruma procedūras laikā. Tomēr konkrētajā gadījumā šāds ierobežojums neesot samērīgs, jo Pieteikuma iesniedzējam esot derīga termiņuzturēšanas atļauja Latvijas Republikā un viņš sevi uzturot pats. Turklāt šādos apstākļos apstrīdētajā normā ietvertā pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķi varot sasniegt arī ar personas tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, piemēram, paredzot iespēju pārsūdzēt Administratīvās rajona tiesas nolēmumu vismaz vēl vienā instancē.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tiesību uz taisnīgu tiesu būtiska sastāvdaļa ir tiesības uz tiesas nolēmuma kontroli, proti, tiesības pārsūdzēt tiesas nolēmumu

augstākā instancē. Tāpēc valsts pienākums ir izveidot tādu tiesību sistēmu un noteikt tādu lietu pārsūdzēšanas kārtību, lai personas varētu efektīvi aizsargāt savas tiesības un likumīgās intereses (*sk. Satversmes tiesas 2014. gada 9. janvāra sprieduma lietā Nr. 2013-08-01 13. punktu*). Tomēr Satversmes 92. pantā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu neparedz ikvienas lietas pārsūdzību un izskatīšanu augstākā instancē. Likumdevējs, ievērojot savas rīcības brīvības robežas, kas izriet no Latvijas tiesību sistēmas un valstij saistošiem starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem, var noteikt to lietu kategorijas, kurās tiesas nolēmumi nav pārsūdzami (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2013. gada 21. oktobra sprieduma lietā Nr. 2013-02-01 10. punktu, 2014. gada 9. janvāra sprieduma lietā Nr. 2013-08-01 13.1. punktu un 2015. gada 12. marta sprieduma lietā Nr. 2014-23-01 10. punktu*). No Satversmes tiesas judikatūras izriet: pārbaudot, vai atbilstoši Satversmes 92. panta pirmajam teikumam būtu nodrošināma iespēja pārsūdzēt konkrētu nolēmumu, jānoskaidro, pirmkārt, vai personai tiek nodrošināts taisnīgs tiesas process tās instances tiesā, kas pieņem attiecīgo nolēmumu, un, otrkārt, kāds ir tās lietu kategorijas raksturs, kuras ietvaros tiesas nolēmums tiek pieņemts, un kāds ir likumdevēja mērķis šīs lietu kategorijas regulēšanā (*sal. sk. Satversmes tiesas 2016. gada 28. septembra sprieduma Nr. 2016-01-01 9. punktu*).

Pieteikumā ir norādīts uz Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 92. pantā ietverto tiesību iespējamo ierobežojumu, kā arī izteikti vispārīgi apsvērumi par šā ierobežojuma leģitīmo mērķi un atbilstību samērīguma principam. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, vai administratīvajā lietā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru personai tiktu piešķirts bēgļa vai alternatīvais statuss Latvijas Republikā, tiek nodrošināts taisnīgs tiesas process. Tāpat pieteikumā nav ietverti juridiski argumenti par to, ka no minētās lietu kategorijas rakstura un likumdevēja mērķa tās regulēšanā izrietētu nepieciešamība nodrošināt iespēju pārsūdzēt šādā lietā pieņemto Administratīvās rajona tiesas nolēmumu.

Tādējādi pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

8. Pieteikumā arī lūgts piemērot pagaidu tiesību aizsardzības līdzekli un aizliegt izdot Pieteikuma iesniedzēju citai valstij.

Ja iesniegta konstitucionālā sūdzība, atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta piektajai daļai ir iespējams piemērot pagaidu tiesību aizsardzības līdzekli – tiesas nolēmuma izpildes apturēšanu. Satversmes tiesas likumā nav paredzēti citi pagaidu tiesību aizsardzības līdzekļi, tostarp, aizliegums izdot personu citai valstij. Citi pagaidu tiesību aizsardzības līdzekļu ieviešana nav arī Satversmes tiesas likumā un Satversmes tiesas reglamentā neregulēts procesuāls jautājums, kuru Satversmes tiesa būtu tiesīga izlemt (*sk. Satversmes tiesas rīcības sēdes 2015. gada 4. februāra lēmuma lietā Nr. 2015-03-01 7. punktu*).

Līdz ar to šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais lūgums ir atstājams bez izskatīšanas.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

1. Atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 89/2021).
2. Atstāt bez izskatīšanas šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādīto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Daiga Rezevska